

Barnperspektivet inom Beroendevården

Sölvie Eriksson & Anna-Carin Hultgren

Dagens Agenda

- Anhöriga barn
- Barnet ur olika perspektiv
- Lagar och åtaganden
- Barnombud och Barnsamordnare
- Varför är föräldrar så viktiga?
- Skyddsfaktorer
- Utbildningsinsatser inom Beroendecentrum Stockholm

Anhöriga barn

- Barn i familjer med:

- Beroendesjukdom
- Psykisk ohälsa
- Allvarlig fysisk sjukdom, skada, dödsfall
- Psykisk funktionsnedsättning
- Intellektuell funktionsnedsättning
- Våld inom familjen
- Allvarliga konflikter efter separation
- Långvarigt utanförskap
- Frihetsberövad förälder

Källa:

- Socialstyrelsen 2013-06-06

Hur många anhöriga barn finns det?

- 8 % av barnen i Sverige har minst en förälder som vårdats i slutenvård grund av psykisk sjukdom och/eller beroendesjukdom
- 17% om man inkluderar barn vars förälder vårdats i öppenvård p.g.a. beroendesjukdom eller har dömts för rattfylleri eller narkotikabrott.
- 13 % av barnen har en förälder med en svår somatisk sjukdom
- 3,4 % av barnen har varit med om att en förälder hastigt avlidit.

Källa:

- Hansson.M Socialstyrelsen (2014)
- Hjern.A, Manhica.HA (2013) Barn som anhöriga till patienter i vården - hur många är de?

Unga omsorgsgivare i Sverige

- 7 % av de tillfrågade barnen utför omfattande omsorgsarbete i hemmet
- 20 % av barnen håller kontinuerligt ett vakande öga på sin förälder för att se att den mår bra
- 40 % hjälper föräldern/föräldrarna att förstå information

Källa:

- Monica Nordenfors, Charlotte Melander och Kristian Daneback, NKA, Linnéuniversitetet (2014:15)

Reflektera

När jag är ett anhörigt barn,
vad behöver jag då?

Hur mår de anhöriga barnen?

- Risken för våldsam död till följd av självmord, olyckor eller genom eget beroende är tre gånger högre för barn som vuxit upp med föräldrar med beroendesjukdom än för andra barn.
- För barn som vuxit upp med psykiskt sjuka föräldrar är den risken dubbelt så hög som för andra barn
- Barn, som vuxit upp i en familj med beroendesjukdom, har sju gånger högre risk att utveckla eget beroende än barn som vuxit upp i en familj utan särskilda belastningar.

Forskningen stödjer behovet av insatser kring barn och föräldraskap

Källa:

- Socialstyrelsen 2013-06-06

Hur går det för barnen i skolan?

- Färre barn uppnådde gymnasiebehörighet
- Skolbetygen var lägre i för barn i familjer med beroendesjukdom
- Sämst skolresultat hade barn med en beroendesjuk förälder, följt av barn med en psykisk sjuk förälder

Källa:

- Hjern.A, Berg.L, Rostila.M, Vinnerljung.B (2014) Barn som anhöriga – hur går det i skolan?

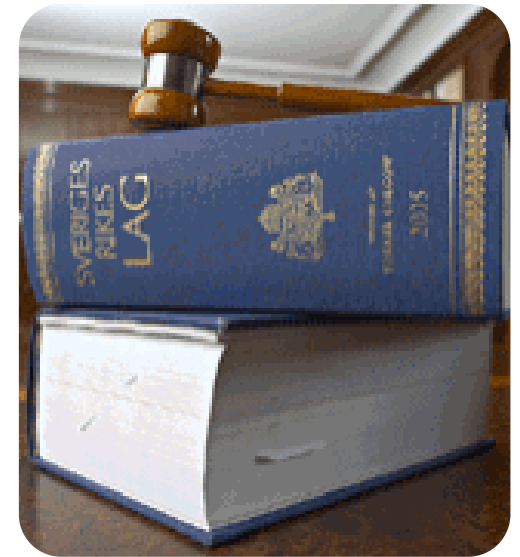
Barnet ur olika perspektiv

- Barnperspektiv
- Barnrättsperspektiv
- Barnets perspektiv

Lagar och åtaganden

- Hälsa-och sjukvårdslagen
- Socialtjänstlagen SoL
- Patientsäkerhetslagen
- Barnkonventionen

Hälsa- och sjukvårdslagen 5 kap 7§

- Hälsa- och sjukvården ska särskilt beakta barns behov av information, råd och stöd om barnets förälder eller någon annan vuxen som barnet varaktigt bor tillsammans med:
 1. har en psykisk störning eller en psykisk funktionsnedsättning
 2. har en allvarlig fysisk sjukdom eller skada
 3. är missbrukare av alkohol eller annat beroendeframkallande medel
- Detsamma gäller om barnets förälder eller någon annan vuxen som barnet varaktigt bor tillsammans med oväntat avlider.

Socialtjänstlagen

- Barns rätt till förebyggande insatser och skydd i utsatta situationer
- Orosanmälan
14 kap. 1§ SoL

Samverkan

- Patientsäkerhetslagen 6 kap 5 §
- HSL 3 kap f §
- SoL 2 kap 7 §

Barnkonventionen

- FN:s konvention om barns rättigheter
- med särskild betoning på artikel 2,3,6,12,19,24,28,31
- Barnets bästa ska beaktas i alla beslut som rör barnet
- Rätt att inte diskrimineras
- Rätt till liv och utveckling
- Rätt att bli hörd
- Rätt till skydd mot övergrepp
- Rätt till hälsa och sjukvård
- Rätt till utbildning
- Rätt till vila och fritid

Barn som närstående- Riktlinjer för SLSO

Alla medarbetare inom sjukvårdsområdet behöver kunskap och stöd i att möta och stötta vuxna patienter och deras närstående barn, samt hantera det ansvar som lagstiftningen innebär.

Vad innebär det att vara barnombud?

Arbeta för att SLSO:s riktlinjer gällande
Barn som närstående efterföljs.

- Barnens ambassadör på arbetsplatsen
- Påminna om vikten av ett barnperspektiv i alla frågor som rör patienter som också är föräldrar
- Förmedla kunskap
- Förmedla förhållningssätt
- Hålla Barnperspektivet levande inom organisationen

Uppdraget grundar sig på befintlig lagstiftning

Vad innebär det att vara barnsamordnare?

- Utbilda och handleda Barnombuden
- Verka för att förbättra förutsättningarna för arbetet
- Förtydliga Barnombudens roll
- Anordna inspirationsdagar
- Bidra till omvärldsorientering
- Externa och interna föreläsningar
- Samverka
- Tillsammans med Barnombuden hålla Barnperspektivet levande inom organisationen

Barn och föräldraskap får plats på arbetsplatsen!

- Frågan om barn lyfts på behandlingskonferens
- Barnperspektivet är en stående punkt på APT
- Utveckla rutiner för att vid nybesök ställa frågor kring barn och föräldraskap
- Kontinuerligt prata om barnen i behandlarsamtal
- Tydligt dokumentera barnen och deras situation
- Möjliggöra för barn att på ett tryggt och säkert sätt besöka förälderns mottagning

Varför är det så viktigt att arbeta med föräldraskap ?

- Föräldrarna är barnets viktigaste skyddsfaktor
- Utsatta barn –
Har större risk att utveckla egna problem
- Forskning visar –
Tidiga insatser minskar risker för fysisk, psykisk och social ohälsa

Källa:

- Nordens välfärdscenter: Nordens barn tidiga insatser för barn och familjer (2012)
- Hedenbro& Wirtberg: Samspelets kraft (2000)
- Nka: Barn som anhöriga - en hälsoekonomisk studie av samhällets långsiktiga kostnader (2015)

Föräldrar med egen problematik har ökad risk att brista i sitt föräldraskap

De behöver hjälp att:

- Hantera det kaos och den oförutsägbarhet som de själva har upplevt
- Förstå egna känslomässiga reaktioner
- Utveckla empati för det egna barnet

Källa:

- Tedgård 2016

- Socialstyrelsen 2013-06-06

Huvudgrupper av skyddsfaktorer

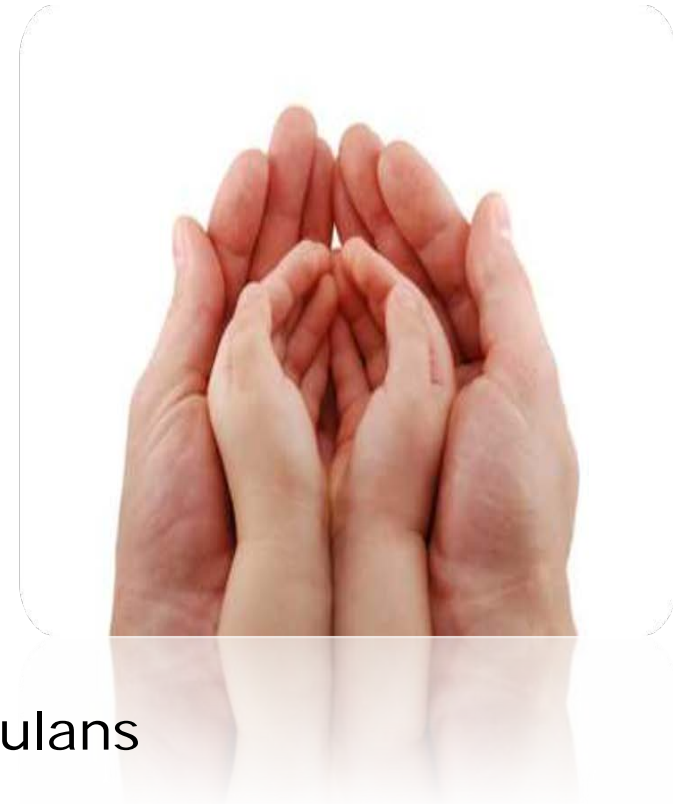
- Personlig läggning som hjälper barnet att väcka positiva reaktioner hos dess närmaste vårdgivare.
- Förmåga och vilja hos barnet att effektivt utnyttja de anlag och resurser det har.
- Föräldrarnas attityd som förmedlare av omsorg och tanke
- Tillgängligheten av andra stödjande personer som var till stöd och hjälpte de unga in i vuxenlivet
- Möjligheter till förändring i viktiga övergångar i livet

Källa:

- Jenson & Fraser, 2006

Vad är god omvårdnad?

- Vara förutsägbar - inte skrämmande
 - Lyhörd
 - Inlevelseförmåga
 - Nyfikenhet
 - Känsломässigt tillgänglig
 - Förmåga att uppfatta barnets behov-före sina egna
 - Struktur, kontinuitet, flexibilitet, stimulans

Betydelsen av ett gott bemötande

- För att kunna ta hand om måste man själv bli väl omhändertagen
- Föräldrar behöver bli tryggade i att vi vill dem väl
- Se, var lyhörd, bekräfta
- Modig
- Respektfull

Oro för barn

- När blir du blir orolig för ett barn?

Utbildningsinsatser inom Beroendecentrum Stockholm

- Att stärka barn-och föräldraperspektivet vid missbruk och beroende
- Föra Barnen på Tal FBT
- BRA-samtal: Barns Rätt som Anhöriga
- Barnombudsträffar
- Handledning till barnombuden
- Gemensamma utbildningsdagar
- Föreläsningar

Att stärka barn-och föräldraperspektivet vid missbruk och beroende

- Varför är barn- och föräldraperspektivet så viktigt?
- Hur kan man jobba med ett barn, föräldra- och familjeperspektiv?
- Vad säger lagen och vad har vi att förhålla oss till?
- Hur ska vi jobba vidare med detta?

Föra Barnen på Tal (FBT)

- 2-3 samtal med föräldern/föräldrarna
- Fler samtal vid behov

Föra barnen på Tal FBT

- FBT är ett redskap för stödjande av föräldraskap inom vård/behandling för vuxna
- Manual och loggboksbaserad metod
 - Kartläggning av barnet i dess olika utvecklingsmiljöer med hjälp av begreppen styrka och sårbarhet.
 - Samtal kring hur sjukdomen kan tänkas påverka barnet
- Handlingsplan upprättas
 - Primärt deltar inte barnet - men FBT kan leda till gemensamma samtal med barn/ungdomar och föräldrar
- Rådslag
 - vid behov av mer insatser

BRA samtal

- Barns Rätt som Anhöriga

Alkoholhjälpen - Anhörigstöd

- Internetbaserad studie - självhjälpsprogram baserat på CRAFT, för vuxna anhöriga till personer med alkoholproblem
- Vårdnadshavare/förälder som är orolig för sina barn på grund av den andre vårdnadshavarens/förälderns alkoholproblem
- Anhöriga som är oroliga för närstående med alkoholproblem

Anhorigstodet.se

Kontakt: projektledare Magnus Johansson

magnus.johansson@sll.se, tel.08-123 457 83

Vårt stöd till föräldrar och barn kan vara avgörande för barnets utveckling och framtid

Vårt arbete gör skillnad

- Nationellt kompetenscentrum anhöriga (Nka)
anhoriga.se/barnsomanhoriga

Film - Bästa priset en nykter mamma

- Folkhälsomyndigheten: folkhalsomyndigheten.se

Film: Vad ska du dricka när du blir stor? Barns röster om alkohol och vuxnas drickande

- Centralförbundet för Alkohol-och Narkotikaupplysning (CAN): can.se

-

Bilder i presentationen: Fotograf Yanan Li

- Kontaktuppgifter:
- anna-carin.hultgren@sll.se
- solvi.eriksson@sll.se